

Ondergrond in proces Omgevingsvisie en gebiedsuitwerkingen

Mark in 't Veld (TAUW), 25 juni 2020

1. Inleiding

In deze notitie is beschreven welke lijn/ structuur kan worden aangehouden bij het inbrengen van het belang van de bodem & ondergrond in de verschillende overleggen en acties in het kader van de Omgevingsvisie en bij het gebiedsgericht uitwerken van de strategische opgaven. De inhoud van deze notitie is besproken met Ronnie Hekkenberg van gemeente Zaanstad.

De lijn betreft twee hoofdsporen, te weten:

- De ambities vanuit de ondergrond zelf moeten een plaats krijgen in de Omgevingsvisie. Met de uitwerking van de MER Omgevingsvisie wordt hier nu ook om gevraagd. In de “notitie ondergrond in de omgevingsvisie” waren de ambities vanuit bodem & ondergrond echter nog niet uitgewerkt / concreet gemaakt.
- Ondergrond moet worden meegewogen (randvoorwaarde zijn) bij de invulling en uitwerking van de 6 strategische opgaven in de verschillende deelgebieden die worden onderscheiden in de Omgevingsvisie. In de “notitie ondergrond in de omgevingsvisie” zijn de verbanden tussen de strategische opgaven en de bodem & ondergrond al wel goed inzichtelijk gemaakt. De vraag is hoe hieraan invulling te geven bij de gebiedsuitwerking.

2. Ambities ondergrond in de Omgevingsvisie

In het overleg met de gemeente kwamen we tot de conclusie dat voor Zaanstad ingezet moet/kan worden op ambities voor de bodem & ondergrond vanuit bodemkwaliteit (geleidelijke verbetering), bodemdaling (zoveel mogelijk beperken), de inzet bodemenergie (efficiënte inzet van beschikbare capaciteit) en het beheer van de ondergrondse ruimte (waar nodig regie op gebruik ondergrondse ruimte). Via het proces van MER kunnen de ambities voor de bodem & ondergrond een plaats krijgen in de visie inclusief een eventuele gebiedsspecifieke differentiatie in de ambities (hoeven niet overal in dezelfde mate te spelen).

Inbreng ondergrond bij gebiedsuitwerking strategische opgaven

Bij de gebiedsuitwerkingen worden de verschillende trajecten die er reeds vanuit andere beleidsvelden of ruimtelijke plannen liggen, samengebracht. Doel is deze te stroomlijnen in het licht van de strategische opgaven die in het kader van de omgevingsvisie worden onderscheiden.

Vanuit beleidsveld “bodem & ondergrond” zijn er op dit moment geen lopende trajecten of sectorale opgaven anders dan de afronding van de bodemsaneringsopgave (spoedlocatie aanpak). De geplande bodemsanereringen zouden kunnen als input worden ingebracht in de deelsessies. Andere opgaven vanuit bodem & ondergrond zullen via het spoor van de MER Omgevingsvisie mogelijk worden benoemd maar deze kunnen op dit moment nog niet worden ingebracht bij de gebiedsuitwerking.

De belangrijkste inzet vanuit bodem & ondergrond bij de sessies voor de deelgebieden moet zijn om inzicht te krijgen op de totale claim die gaat worden gelegd op de ondergrondse ruimte. De beschikbare ondergrondse ruimte is één van de harde randvoorwaarden voor het kunnen uitvoeren

van geplande plannen en projecten. De uitwerking van de verbanden tussen de strategische opgaven en de bodem & ondergrond in de “notitie ondergrond in de omgevingsvisie” geeft al een goede indruk waar het om gaat.

De omvang van die claim is bepalend voor de vraag of het allemaal gaat passen in de ondergrond en dus voor de vraag of en in welke mate er regie op de ondergrondse ruimte noodzakelijk is. Daarvoor is het nodig dat in de gebiedssessies inzicht ontstaat in de stapeling van projecten in een gebied en in de claims die daarbij op de ondergrondse ruimte worden gelegd. Voor een goed zicht op deze stapeling is het nodig het gebied onder te verdelen in kleinere eenheden (bijvoorbeeld wijken).

Bij de mate van regie op de ondergrond kan gedacht worden aan een volgende onderverdeling:

- *Showstopper*: claims vanuit gezamenlijke projecten passen (zeer waarschijnlijk) niet in de ondergrondse ruimte of vragen excessieve kosten (bijvoorbeeld het verleggen van regionaal/landelijke leidingtracés). Ambities van plannen en projecten zullen moeten worden bijgesteld
- *Actieve regie*: de ruimte is beperkt en indien het principe “wie het eerst komt, het eerst maalt” wordt toegepast is de kans erg groot dat de toekomstige claims in de ondergrond niet gaan passen en maatschappelijk gewenste ontwikkeling niet (in die vorm) door kunnen gaan (bijvoorbeeld gebrek aan ruimte om warmtenet aan te leggen in smalle straten)
- *Passieve regie*: elk project hanteert een aantal algemene richtlijnen en ontwerpprincipes waarmee wordt voorkomen dat ondergrondse ruimte onnodig wordt gebruikt en zoveel mogelijk flexibiliteit naar de toekomst wordt behouden (bijvoorbeeld hanteren van ruimtelijke principes voor indeling ondergrondse ruimte als onderdeel van het handboek openbare ruimte)

